

Nr 108.

Av herr Aronsson m. fl., om vissa ändringar i häst- och fordonsanskaffningslagen.

Vid 1940 års riksdag framfördes från jordbrukarnas sida i motion (I: 80, II: 45) avseende sådan ändring av häst- och fordonsanskaffningslagen, att med de lokala behoven och hästägarnas förhållanden förtrogna representanter för kommunerna jämte företrädare för de militära myndigheterna ombesörja häst- och fordonsuttagningen och besiktningen. Likaledes åsyftades i dessa motioner bestämmelserna att besiktning av hästar och motorfordon helst måtte ske varje år.

Vid 1934 års riksdag genomfördes den häst- och fordonsanskaffningslag samt därtill anslutande häst- och fordonsanskaffningsförordning, som med få modifikationer nu gäller.

Förut anskaffades i fredstid hästar och hästfordon under kommunernas medverkan genom hästuttagningsnämnder. Enligt nu gällande lag skall uttagningen inom de nyinrättade större hästmönstringsområdena handhas av en utav *Konungens befallningshavande förordnad hästuttagningssman*, ävensom i viss utsträckning, enligt Kungl. Maj:ts bestämmande, utav *militär myndighet*.

Uttagningen förutsattes regelmässigt skola verkställas vart fjärde år. I anslutning härtill avses även besiktning skola ske. Anmärkningsvärt är emellertid, att på Kungl. Maj:ts prövning skall bero, i vilken utsträckning besiktning i fredstid får eftersättas.

För uttagning i fredstid av motorfordon och motorredskap skall länet utgöra enhet. Uttagningen verkställs genom Konungens befallningshavandes försorg.

I lagen ingå även bestämmelser om skyldighet för ägare av i fredstid uttagna hästar, hästfordon och motorredskap att, så snart förordnande kungjorts om krigsmaktens eller del därav ställande på krigsfot, inställa hästar, fordon och redskap till mönstring. Inom varje hästmönstringsområde skall i fredstid tillsättas en hästmönstringsnämnd, som vid mönstring skall pröva inställda hästar och hästfordon med hänsyn till deras lämplighet för krigsbruk, samt bestämma vilka som icke kunna godtagas, ävensom det pris, staten skall betala för vad som tagits i anspråk. En eller flera motormönstringsnämnder i vart län skola på detta område utöva motsvarande uppgifter.

Ur vissa synpunkter voro de bestämmelser, som gällde före 1934, kanske att föredraga före de nuvarande. Då hade varje kommun att svara för tillhandahållande av ett visst antal hästar, men det fanns även rum för ett kommunalt inflytande, som kunde underlätta anpassningen till ortsförhållandena samt avväga hänsynstagandet till den enskildes rätt. Nu påvilar

ansvaret hästägarna, och de militära myndighetspersoner, som handhava uttagningen, ha icke alltid tillräcklig kontakt med förhållandena för att lika lätt undvika onödiga friktioner.

Av värde var även att besiktning av hästar förut ägde rum årligen, medan den enligt nu gällande bestämmelser endast vart fjärde år kan ifrågakomma. Som nämnts gäller även att uttagning av hästar skall kunna ske utan föregående besiktning samt att den berörda besiktningen vart fjärde år sålunda icke är obligatorisk.

Motionen avstyrktes av vederbörande utskott och avslogs av riksdagen. Utskottet medgav visserligen att vid inmönstringarna sedan slutet av år 1939 vissa olägenheter framträtt i fråga om det nya systemet. Utskottet sade sig dock ej kunna finna att tillräckliga skäl förelåge för en återgång till före 1934 gällande bestämmelser.

Att förhållandena nu icke äro tillfredsställande ge gjorda erfarenheter klart vid handen. I skrivelse av den 14 november 1940 har chefen för armén uttalat, att nu gällande bestämmelser äro behäftade med sådana brister, att lagen synes vara i behov av omarbetning. Statsrevisorerna ha även i sin till årets riksdag avgivna berättelse pekat på allvarliga brister i fråga om denna lag och dess praktiska användning, som just ge vid handen att inmönstringen av hästar icke alltid fungerat väl, främst på grund av att uttagningen i fredstid varit otillfredsställande. Vidare anse sig statsrevisorerna ha funnit att i många fall för ägarens utkomst nödvändiga hästar och fordon inmönstrats, medan mera umbärliga icke tagits i anspråk. Statsrevisorerna ha med hänsyn till dessa och andra skäl framhållit behovet av en reform på detta område.

Under sådana förhållanden synes det naturligt att det reformkrav, som för ett år sedan icke kunde vinna riksdagens öra, åter framföres.

Sålunda föreslås,

att riksdagen hos Kungl. Maj:t ville göra framställning om utredning och förslag angående ändrad utformning av 1934 års häst- och fordonsanskaffningslag, ävensom

att därvid i motionen framförda synpunkter måtte vinna beaktande.

Stockholm i januari 1941.

B. A. Nilsson.

Ivar Persson.

A. R. Aronsson.

Gust. Elofsson

i Vä.

J. A. Andersson.

Allan Holstenson.

Arvid De Geer.

Wiktor Egnell.

John Gustavson

Joh. Friggeråker.

i Guntorp.